# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 26. *Duminecă, 2 (14) Fevruarie.* 1886.

## Corbulŭ albŭ între Ungurĭ.

I

*Brașovŭ 1 (13)* Februariu.

Era în tómna anului 1884, câteva sĕptĕmânĭ după ce ministrulŭ-președinte Tisza anunțase în faimosulŭ sĕu discursŭ dela Oradea-mare luarea de „mĕsurĭ escepționale contra naționalitățilorŭ", când într'o bună diminéță apărŭ în „Narodni Listy" din Praga raportulŭ despre o convorbire, ce a avut'o corespondentulŭ acestui ḑiarŭ cu distinsulŭ deputatŭ din stânga estremă Ludovicŭ Mocsáry. Faptulŭ convorbirei în sine era de totŭ nevinovatŭ, ceea ce ne-a surprinsŭ însĕ au fostŭ cuvintele, ce i le-a pusŭ în gura d-lui Mocsáry ḑiaristulŭ cehŭ.

D-lŭ Mocsáry sĕ fi ḑisŭ, după corespondentulŭ cehŭ, că în Ungaria numai o naționalitate este periculósă maghiarismului și acésta este naționalitatea românéscă; apoi sĕ fi adausŭ, că ceea ce a spusŭ d-lŭ Tisza la Oradea cu privire la agitațiunile naționalitățilorŭ s'a pututŭ referi numai la Transilvania; în fine sĕ fi esprimatŭ speranța, că „politica energică" va pune în curêndŭ la regulă pe Românĭ învĕțându-i sĕ respecte superioritatea maghiară.

Amŭ fostŭ atunci cu atâtŭ mai vêrtosŭ surprinșĭ de aceste pretinse declarărĭ ale d-lui Mocsáry, cu câtŭ ele erau diametralŭ opuse principiilorŭ desvoltate de dênsulŭ în dieta din 1879 cu ocasiunea discusiunei asupra cestiunei întroducerei forțate a limbei maghiare în scólele nóstre poporale. D-lŭ Mocsáry nu numai că a combătutŭ acéstă mĕsură, ci a arĕtatŭ și periculele, ce se potŭ nasce pentru Ungaria în urma politicei violente înaugurată de cabinetulŭ Tisza în acelŭ anŭ (1879) cu călcarea legei de naționalitate dela 1868. „Trebue — esclamă Moczáry — sĕ recunóscemŭ odată pe față că suntemŭ unŭ statŭ poliglotŭ."

Cetindŭ raportulŭ memoratŭ alŭ lui „Narodni Listy", ne-amŭ fostŭ miratŭ multŭ de vorbele ce i se atribuescŭ d-lui Mocsáry și în mirarea nóstră amŭ ḑisŭ: „Acestŭ corbŭ albŭ între Ungurĭ sĕ se fi funinginitŭ óre și elŭ? Sĕ fiă óre așa de mare demoralisarea ce a produs'o între Ungurĭ îngâmfarea de putere, încâtŭ și Mocsáry sĕ doréscă întrebuințarea forții în contra Românilorŭ?" (Gaz. Trans." dela 25 Oct. n. 1884.)

Cumcă mirarea nóstră a fostŭ întemeiată, ne-a doveditŭ scrisórea, ce a adresat'o câtva timpŭ după aceea d. Mocsáry redactorului fóiei nóstre, declarândŭ cu privire la cele scrise de noi, că vederile d-sale asupra naționalitățilorŭ, ce le-a manifestatŭ la 1879, nu s'au schimbatŭ întru nimicŭ. „Probabilŭ", adause d. Mocsáry, „că d-lŭ corespondentŭ (alŭ fóiei cehice) *din eróre a schimbatŭ declarările mele cu acelea, pe carĭ le-a auḑitŭ dela alții.*" („Gaz. Trans." Nr. 221 din 1884.)

Din nenorocire *ceștialalțĭ,* carĭ susținéu că Românii suntŭ unŭ periculŭ pentru Ungaria și că de aceea naționalitatea română caută sĕ fiă suprimată cu forța, erau fórte mulțĭ la 1884, așa de mulțĭ încâtŭ și astăḑĭ, când scriemŭ Februariu 1886, d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry a rĕmasŭ în camera din Pesta, între sutele de conaționalĭ ai sĕi, singurŭ singurelŭ cu ale sale vederĭ în privința naționalitățilorŭ, unŭ corbŭ albŭ între Ungurĭ.

De anulŭ 1879 ne despartŭ șépte anĭ de regimŭ șovinistŭ și teroristŭ. Cei ce au desvoltatŭ atuncĭ întroducerea cu forța a limbei maghiare în scólele poporale ale naționalitățilorŭ se sêmtŭ acum, în beția de putere ce i-a cuprinsŭ, încuragiațĭ a face unŭ pasŭ mai departe pentru nimicirea vieței naționale a Nemaghiarilorŭ. Astăḑĭ este multŭ mai grea situațiunea bărbatului maghiarŭ, care are curagiulŭ a'șĭ esprima convingerea sa contrară curentului șovinistŭ, ce răpesce cu sine spiritele maghiare. Ludovicŭ Mocsary a prevĕḑutŭ nota discordantă, ce o vorŭ produce în cameră vederile sale opuse acestui curentŭ, de aceea s'a feritŭ de astă dată a face unŭ atacŭ directŭ în frontŭ și s'a încercatŭ a surprinde pe șoviniștĭ printr'o încungiurare bine calculată, vorbindŭ la titlulŭ bugetului instrucțiunei publice despre „institutele de învĕțămêntŭ".

I-a și succesŭ d-lui Mocsáry pe deplinŭ surprinderea. Cuvintele sale clare, nefățărite și nemăiestrite, au produsŭ o adevĕrată vijeliă, unŭ orcanŭ de protestărĭ în camera maghiară. Ludovicŭ Mocsary a atinsŭ córda cea mai periculósă, córda patimei și a rĕtăcirilorŭ unui poporŭ, a atins'o într'unŭ momentŭ, când ea fù pusă în vibrațiune de doi corifei ai parlamentului, unulŭ care vrea sĕ se țiă la putere, altulŭ care vrea sĕ ajungă la putere.

Décă ar fi sĕ căutămŭ o asemĕnare pentru acésta straniă scenă parlamentară, atuncĭ amŭ afla-o reamintindu-ne acelŭ momentŭ istoricŭ, când marele omŭ de statŭ alŭ Franciei, Thiers, și-a ridicatŭ în parlamentŭ glasulŭ în mijloculŭ protestărilorŭ șovinismului francesŭ, arĕtândŭ marele periculŭ în care se arunca Francia declarândŭ cu nesocotință rĕsboiu Germaniei.

Cine va ḑice, că Thiers, deși aprópe toțĭ representanții Franciei erau atuncĭ în contra lui, n'a fostŭ pĕtrunsŭ de adevĕratulŭ patriotismŭ și de adevĕrata iubire cătră Francia în acelŭ nemorabilŭ momentŭ?

Și revenindŭ la scena cea mai recentă din parlamentulŭ ungurescŭ, va rĕmâné ca viitorulŭ sĕ constate décă prin graiulŭ lui Ludovicŭ Mocsary n'a vorbitŭ ângerulŭ păzîtorŭ alŭ nației maghiare, care vrea s'o feréscă de-a nu cădé în prăspatia, spre care o înpinge unŭ curentŭ nenorocitŭ?

Și totușĭ patima órbă a înăbușitŭ cu atâta putere consciința dreptății și a libertății în deputații maghiarĭ, încâtŭ aceștia, fără a mai țimé sémă de demnitatea ce-i compete bărbatului liberŭ și independentŭ, care are convicțiunile și principiile sale nestrămutate, s'au sculatŭ ca unŭ viscolŭ în potriva lui Ludovicŭ Mocsary, imputându-i cu profundă înstrăinare că elŭ, ca bărbatŭ maghiarŭ nu vrea sĕ-și sacrifice cele mai bune convingerĭ ale sale și sêmțulŭ sĕu de dreptate și de libertate, pentru ca sĕ satisfacă unorŭ pofte deșerte, unorŭ patime periculóse și îngâmfărei de putere, ce a cuprinsŭ întréga societate maghiară!

---

## Bugetulŭ cultelorŭ și instrucțiunei.

(Urmare.)

La discursulŭ lui Desider Szilágyi, ținutŭ în ședința dela 6 Februarie a camerei deputaților din Pesta, reflectă Vincențiu *Babeșŭ*, declarândŭ, că elŭ n'a vorbitŭ de o autonomiă a Ardealului, ci a ḑisŭ numai că statulŭ sĕ sprijinéscă nisuințele de cultură ale naționalitățilorŭ. Daniel *Irányi* reflectéză la cele ḑise de ministrulŭ Trefort; oratorulŭ intervine pentru libertatea religionară totdéuna cu aceleșĭ argumente, nu ca ministrulŭ, care din Paulŭ s'a făcutŭ Saulŭ.

Ministrulŭ *Trefort* ḑice, că procederea și politica sa de instrucțiune nu este o afacere personală; elŭ merge cu marșrută. Elŭ e convinsŭ că, décă s'ar retrage din acelŭ locŭ, ceea ce nu i-ar cădé atâtŭ de greu, orĭ cine ar veni după elŭ, ar conduce afacerile în spiritŭ occidentalŭ. (Ignaz Zimandy: Frasă!) La observarea dumitale nu rĕspundŭ, d. deputatŭ Herman îmĭ impută adeseorĭ, că n'am nicĭ unŭ sensŭ pentru geniulŭ ungurescŭ. Așŭ fi doritŭ sĕ-mĭ caracteriseze d. deputatŭ acestŭ geniu ungurescŭ, atuncĭ póte că i-așŭ urma sfatulŭ și mi l'așŭ inocula și mie. S'ar părea, că vrea sĕ se presinte însușĭ ca tipŭ alŭ acestui geniu. Décă ar fi așa, atuncĭ geniulŭ ungurescŭ și națiunea ungurescă n'ar avé nicĭ unŭ viitorŭ mare. (Ilaritate în drépta. Mișcare în stânga estremă.) Eu vréu sĕ promovezŭ cultura ungurécă în spiritŭ ungurescŭ; cu tóte astea de când esistă Ungaria și a întratŭ în rĕndulŭ popórelorŭ europene, nicĭodată n'a umblatŭ pe căi orientale, ci totdéuna pe căi occidentale. O cultură isolată nu esistă. Ceea ce a ḑisŭ d. deputatŭ despre mine ca președinte alŭ academiei, că adecă așŭ vrea sĕ lasŭ, ca academia sĕ scrie istoria Ungariei, aceea o póte ḑice în Seghedinŭ într'o cârciumă, (Mare larmă în stînga estremă. Strigăte sgomotóse: La ordine! La ordine! Audițĭ! în drépta), ér nu sĕ facă sĕ crédă camera. D. deputatŭ s'a servitŭ erĭ de două fotografii spre a ilustra procederea ministeriului de instrucțiune. Deși acestea au fostŭ mai multŭ caricaturĭ trebue sĕ reflectezŭ. Celŭ trimisŭ la Neapole a fostŭ asistentŭ la profesorulŭ Mihalkovics, care m'a și rugatŭ sĕ-lŭ trimitŭ. Asta'i tótă protecțiunea. Celalaltŭ individŭ cu activitatea ḑiaristică e necesarŭ, pentru că cunósce perfectŭ limba și literatura francesă, și astfelŭ de ómenĭ sunt rarĭ la noi. Mi s'a imputatŭ, că la scólele reale numescŭ profesorĭ și necreștinĭ. Sĕ 'nvețe tinerii creștinĭ limba francesă și nu'i voiu da înapoi. D. deputatŭ însĕ a ḑisŭ, că la numirĭ țin contŭ de ómenii, carĭ lucréză la ḑiare. Eu spunŭ, că décă am timpŭ liberŭ, citescŭ lucrurĭ mai bune, decâtŭ foiletónele ḑiarelorŭ. Nicĭodată n'am căutatŭ favórea presei, altfelŭ așŭ fi pututŭ împedeca atacurile brutale ale unorŭ foi în contra mea; dér nu punŭ nicĭ unŭ pondŭ pe ele. Etă părerea mea despre pressă: Guvernele și popórele libere au numai unŭ mijlocŭ cuviinciosŭ și eficace d'a trăi cu libertatea pressei, când le acceptă sincerŭ și nu facŭ cameraderiă cu ea. Sĕ nu facă omulŭ din pressă nicĭ martirŭ nicĭ idolŭ. Sĕ o lase la loculŭ ei, dér sĕ nu o ridice peste rangulŭ ei. Libertatea pressei nu e o putere în statŭ, nu represintă inteligința generală, nu e celŭ mai înaltŭ judecătorŭ alŭ puterii statului, ci simplu dreptulŭ cetățenilorŭ, d'a-șĭ esprima o părere despre afacerile statului și despre procederea guvernului, dér în urma naturei sale arogantă din care causă, ca sĕ rĕmână folositóre, nu trebue sĕ se umiléscă puterea statului înaintea ei și este necesarŭ ca acésta sĕ o facă sĕ simță rĕspunderea cu care e împreunatŭ fiăcare dreptŭ." (Vii aprobărĭ.) D. deputatŭ a ḑisŭ, că guvernulŭ și ministrulŭ instrucțiunii se potŭ schimba și alții vorŭ inaugura altă politică de instrucțiune. Ușorŭ ne vomŭ despărți de aceste locurĭ, căcĭ și eu m'am săturatŭ de câte trebue sĕ audŭ aicĭ. Sunt în curêndŭ de 70 de anĭ și mĭ-ar plăcea sĕ mai facŭ și eu critică, căcĭ critica în adevĕrŭ e fórte ușóră. (Viuă ilaritate și aplause.) Moțiunea lui Irányi nu o potŭ primi. Suntŭ lucrurĭ, care forțându-se arŭ fi uleiu vĕrsatu în focŭ, suntŭ periculóse statului ungurescŭ. 'Mĭ puteți imputa, că vederile mele s'arŭ fi schimbatŭ; dér nu e așa, timpurile s'au schimbatŭ. (Mișcare.) Ne-a imputatŭ d. deputatŭ Irányi că suntemŭ reacționarĭ. Eu nu mĕ temŭ de pressă și de libertatea pressei, ba sunt chiar amiculŭ ei, pentru că eu am trăitŭ în timpulŭ censurei. D. deputatŭ Komlossy a propusŭ revisuirea legii scolelorŭ poporale. Revisuirea ar provoca desbaterĭ neplăcute, probabilŭ fără resultatŭ. Inființarea unei episcopii ungurescĭ greco-unite e împreunată cu greutățĭ, căcĭ comunele ungurescĭ nu suntŭ în continuitate, ci împrăștiate sporadicŭ și așa ar trebui sĕ se eschidă din episcopia Muncaciului elementulŭ ungurescŭ. Ce privesce schimbarea limbei liturgice, ar fi acum în Ungaria unŭ espedientŭ fórte periculosŭ în fața acelei mișcărĭ ce esistă și în biserica catolică și care e îndreptată într'acolo, ca sĕ schimbe limba liturgică a bisericei catolice. In privința instrucțiunii scólelorŭ medii legea, ce avui sĕ o esecutŭ, s'a făcutŭ acum de doi anĭ. De altmintrelea sunt cu totulŭ învoitŭ, că suntŭ unele scóle, care trebuescŭ înlocuite cu scóle de statŭ și când mi se vorŭ pune la disposițiă mijlócele necesare, bucurosŭ voiu face acésta.

In ședința dela 8 Februariu, deputatulŭ *Komlossy* ḑice, că inspectorii scolarĭ au pré puținŭ 300 fl. pentru cheltuelĭ. — Ministrulŭ *Trefort* ḑice că va da mai multŭ când financele țĕrii vorŭ sta mai bine. Ce privesce scóla elŭ nu vrea sĕ vină în contrastŭ cu biserica. Lucrulŭ principalŭ e sĕ se educe poporulŭ și sĕ se instrueze, apoi facă-o acésta biserica orĭ comuna, ăsta'i lucru secundarŭ. Politica mea bisericéscă are numai scopulŭ d'a nu provoca conflictŭ între statŭ și biserică. — Blasius *Orban* e în contra inspectorilorŭ scolarĭ aceștia suntŭ corteșĭ ai guvernului. — Urméză discursulŭ lui *Mocsary*, pe care l'amŭ publicatŭ. După elŭ vorbì:

*Apponyi*, care constată cu bucuriă, că în privința condițiunilorŭ unității statului și principielorŭ fundamentale nu esistă în politică nicĭ o deosebire principiară între membrii tuturorŭ partidelorŭ. Mĭ pare rĕu că unulŭ din membrii celeilalte partide oposiționale a turburatŭ acéstă armoniă, dér sperŭ, că șĭ-a esprimatŭ numai vederile sale individuale și nu ale partidei sale. (Vii aprobărĭ generale.) In § 17 alŭ legii de naționalitate se ḑice, că guvernulŭ sĕ sprijinéscă și instrucțiunea naționalitățilorŭ nemaghiare; dér asta numai décă e posibilŭ. Statulŭ însĕ abia póte face ceva pentru scólele medii ungurescĭ, necum sĕ mai facă și pentru cele neungurescĭ. Starea financiară nu permite. Atâtŭ ministru-președinte, câtŭ și Szilagyi au ḑisŭ, că cu câtŭ de mijlócele de cultură acordată prin lege naționalitățilorŭ se abuseză mai multŭ spre scopurĭ dușmane statului, cu atâtŭ mai puținŭ póte face guvernulŭ ceva pentru desvoltarea culturei lorŭ permise. Szilagyi a ḑisŭ, că ar fi o prostiă ca statulŭ sĕ acorde încă mijlóce astorfelŭ de nisuințe. Oratorulŭ protestă în contra vorbelorŭ lui Mocsary, că oposițiunea moderată stă în contra-

ḑicere cu ea însașĭ. Elŭ crede în posibilitatea și esistența unei culturĭ ungurescĭ. Nu'i vorbă, unele ramurĭ ale vieții spirituale trebue sĕ fiă cosmopolite, dér acelŭ întregŭ imperiu alŭ vieții spirituale, care e celŭ mai întinsŭ și mai importantŭ, în urma diferinței de limbă nu póte fi decâtŭ numai naționalŭ. Limba unguréscă trebue sĕ lege pe toțĭ cetățenii acestei țĕrĭ, fără deosebire de némŭ, unulŭ cu altulŭ. Deodată cu acésta am accentuatŭ, că drepturile limbei ungurescĭ sĕ se reounóscă și pe tĕrĕmulŭ armatei comune. Ceea ce cerŭ cațiunile nu e posibilŭ, ceea ce ceremŭ noi este o aspirațiune națională, la care nu putemŭ renunța nicĭ ndată. (Vii aprobărĭ generale.

*Irányi* își ridică vocea în contra lui Mocsary. Oratorulŭ admite, că réua administrațiune și justiția influințéză asupra nemulțămirii naționalităților, dér acésta nu justifică simțĕmintele dușmane ale naționalitățilorŭ. Oratorulŭ ḑice, că legea de naționalitate sĕ se esecute, dér nu consimte cu Mocsary, care defaimă întroducerea limbei ungurescĭ ca obiectŭ de instrucțiune în scólele poporale. De altmintrelea doresce și din parte'i, ca în ținuturile, unde locuescŭ nemaghiarĭ, sĕ se înființeze scóle poporale în limba respectivă; numai câtŭ ministrulŭ sĕ îngrijéscă ca sĕ se înveţe și limba ungurescă acolo și mai cu sémă ca instrucțiunea sĕ se facă în spiritŭ maghiarŭ. (Aprobărĭ).

**Vincențiu Babeșŭ**: Mi-am luatŭ îndrăsnélă deja alaltăerĭ a declara, că totdéuna auḑimŭ, că nemaghiarii suntŭ rĕi patrioțĭ, suntŭ periculoșĭ statului, fără ca aceste sĕ fiă dovedite până acum. (Strigăte sgomotóse în stânga estremă: Ba așa e! Suntŭ esemple!). Până acum încă n'am vĕḑutŭ nicĭ unŭ unicŭ casŭ, unde acésta sĕ se fi doveditŭ legalminte, pe calea judecătoriei competente. (Strigăte sgomotóse în stânga estremă: Ba așa e! Dér chartele!) Audŭ amintindu-se aci chartele. Cine le-a gătitŭ? Óre nu le-a gătitŭ vr'unulŭ dintre d-vóstră, numai ca sĕ le aduceţĭ contra nóstră? (Reprobărĭ sgomotóse în stânga estremă și strigă: în scólele din România se folosescŭ!) Ceea ce facŭ cei din România nu ne privesce pe noi. Acolo n'avemŭ influință.

Eu n'am voitŭ sĕ ofensezŭ pe nimenĭ nicĭ odată, și nicĭ odată nu voiu ofensa; vĕ rogŭ sĕ-mĭ permitețĭ însĕ, cea mai mare vătĕmare pentru noi este, când astfelŭ de lucrurĭ se aducŭ în contra nóstră. Nu prin aceea se dovedesce antipatriotismulŭ cuiva, că arĕtațĭ charte, séu proclamațiunĭ séu nu sciu ce, ci décă tribunalulŭ împlinindu-șĭ datorința condamnă pe acela, în contra căruia suntŭ dovedĭ, și numai atuncĭ vorŭ avé dreptŭ aceia, carĭ vorbescŭ astfelŭ, décă vorŭ arĕta nenumĕrate astfelŭ de condamnărĭ. Până atuncĭ, până ce nu se va întĕmpla acésta, o astfelŭ de afirmare e numai o apucătură. Pe noi nu ne intereséză, ce sĕ face în străinătate, anume în România.

Atâtŭ onor. meu condeputatŭ Desiderŭ Szilágyi, câtŭ și d-nulŭ comite Apponyi, recunoscŭ și pretindŭ esecutarea legei de naționalitate și, lucru naturalŭ, tóte legile, ce suntŭ în interesulŭ naționalitățilorŭ, totdéuna adaugŭ însĕ o condițiune, și acéstă condițiune este, ca naționalitățile se nu abuseze de acele legĭ. Dér' rogu-vĕ, unde se află aceea condițiune în lege, séu în lumea asta largă, unde se purcede astfelŭ la esecutarea legilorŭ. (Sgomotŭ în stênga estremă.) Eu credŭ, că pentru aceea suntŭ legile penale, ca se pedepsițĭ pe aceia, carĭ abuséză de dreptŭ séu de lege; a înculpa însĕ pe cineva pe nedreptŭ, și după aceea a-i spune, te despoiu de tóte drepturile, că mie așa-mĭ place, séu susținŭ aceea, că nu escĭ bunŭ patriotŭ, credŭ că acésta nu o póte aproba nicĭ odată unŭ omŭ cu judecată dréptă.

Décă se esecută vr'o lege și după aceea în decursulŭ anilorŭ iese la ivélă, că aceea vatĕmă interesele statului, séu că abuséză de ea, atuncĭ pricepŭ, ca aceea lege sĕ se casseze. séu sĕ se schimbe, séu sĕ se ștérgă de către legislațiune, acésta-i o politică potrivită și onestă; a ḑice însĕ: nu esecutămŭ nicĭ odată legea séu numai așa se va esecuta, décă nu vorŭ abusa de ea, acésta nu-i logică, pe acéstă basă nu se póte crea nicĭ-odată unŭ statŭ legalŭ, unŭ statŭ culturalŭ.

Ḑicețĭ, că nu-i iertatŭ sĕ se lege de condițiune patriotismulŭ. Totŭ aceea ḑicŭ și eu. N'am susținutŭ nicĭ odată contrariulŭ, dér nicĭ condeputatulŭ meu Constantinŭ Gurbanŭ n'a ḑisŭ, că-lŭ légă de condițiune, ci a notatŭ, décă nu voimŭ sĕ se nască neîndestulire și înstrăinare în sînulŭ poporului, se ținemŭ legea, sĕ tractămŭ cu poporulŭ astfelŭ, ca naționalitățile se n'aibă causă sĕ 'șĭ slăbéscă patriotismulŭ.

Pentru ce emigréză Maghiarii în America? Pentru ce emigréză atâtea mii de Sĕcui în România, că ei suntŭ dór bunĭ patrioțĭ? Pentru aceea, că aicea nu-șĭ află o stare bună. Ingrijiți-vĕ dér de bună starea popórelorŭ, și atuncĭ nu-i va trece nimĕnui prin minte, ca sĕ emigreze în alte țĕrĭ, séu se graviteze spre alte țĕrĭ. Décă onoratulŭ primŭ-ministru arŭ fi venitŭ vreodată cu dovedĭ înaintea acestei diete și ar fi descoperitŭ că étă, din causa antipatriotismului séu din causa agitațiunei contra statului s'a intentatŭ procesŭ și s'au condamnatŭ cutarii și cutarii conducĕtorĭ ai naționalitățilorŭ, și astfelŭ țéra e amenințată de periculŭ, sĕ suspendămŭ prin urmare legea, una ca acésta așŭ pricepe-o și mĭ-ar părea rĕu, dér în acésta așŭ vedé unŭ motivŭ. în asta ar fi moralŭ, patriotismŭ; neputĕndŭ însĕ arăta nicĭ unŭ unicŭ casŭ, că vr'unŭ Românŭ inteligentŭ s'ar fi condamnatŭ pentru antipatriotismŭ și necontenitŭ ne acusațĭ și ne bănuițĭ sub totŭ felulŭ de pretexte și pe acéstă basă nu esecutațĭ legile favorabile nouĕ, nu pricepŭ, cum se póte apĕra o astfelŭ de procedere, cum se póte numi corectă și dréptă acéstă politică, rogŭ pe onorata dietă se nu crédă, că décă susținemŭ ceva în acéstă dietă, ce n'are nicĭ o rațiune, nicĭ o morală, o ținemŭ însĕ de politică istéță, că atuncĭ numai noi o auḑimŭ și ne aplaudămŭ unii pe alții, că altulŭ nu ar cumpăni-o și nu arŭ supune-o criticei. In asta vĕ înșelațĭ și stricațĭ patriei. Observările mele următóre se referescŭ la cele ḑise alaltăerĭ de condeputatulŭ meu Szilagyi și astăḑĭ de condeputatulŭ Apponyi: că nu masele suntŭ, care necontenitŭ intónă vătămările, ci numai unii agitatorĭ. La acésta observŭ, că ceea ce ḑicŭ aicea domnii deputațĭ Szilágyi și Apponyi, aceea nu e vocea poporului maghiarŭ, décă este vorba de poporulŭ maghiarŭ elŭ n'are altă dorință, decâtŭ se 'i se dea puțină bunăstare. Nicĭ că-i pasă de definițiunile cele multe și de conceptele transcendentale, ce le scotorocițĭ aicĭ. Ḑicețĭ că unii ómenĭ facŭ turburărĭ din ambițiune și interesŭ propriu. Dór' nu gândițĭ D-vóstră, că ne recomĕndămŭ prin aceea, că amŭ venitŭ aicea se vi-le spunemŭ nĕcasurile nóstre, când noi scimŭ bine contrarulŭ, că resplata sincerității nóstre este, mânia și persecuțiunea. Póte, că alții se nisuiescŭ ca se-șĭ ajungă scopurile lorŭ personale, acésta însĕ n'o putețĭ presupune despre noi, căcĭ noi nu voimŭ se fimŭ miniștri. (Ilaritate viuă.) Ce póte sĕ fiă dér acelŭ interesŭ propriu, acelŭ scopŭ, care pe noi ne îmboldesce, se pășimŭ cu sinceritate aicea, când cunóscemŭ resplata sincerității. Nimicŭ alta, decâtŭ cea mai intimă a nóstră convingere, că acésta ne este datorința. Repetezŭ, putemŭ fi fericițĭ, că avemŭ asemenea legĭ, ce nascŭ astfelŭ de individĭ, carĭ pășescŭ aicea din convingere, pentru că acéstă dovedesce, că în acea mulțime este viéță și că prin acésta avemŭ viitorŭ.

Cum vorbescŭ legile, scimŭ din timpulŭ lui Horea, de-mĭ este permisŭ sĕ rostescŭ acestŭ cuvêntŭ; dér până atuncĭ, până ce noi vorbimŭ, mulțimea nicĭodată nu-șĭ va ridica vocea în sensŭ contrarŭ. Fi-țĭ dér cu considerare față de noi, nu ne punețĭ pedice pentru aceea, pentru că cu tóte ocasiunile spunemŭ adevĕrulŭ aicea. Acésta este convingerea mea și numai acéstă observare am voitŭ s'o facŭ. (Va urma.)

## SCIRILE ḐILEI.

Cu privire la cele scrise de „Ellenzek« despre »remaghiarisarea" comunelorŭ: Ciucudurile de susŭ și de josŭ, Dumbrău, Mahaciu, Hidișŭ și Feldióra, din comit. *Turda-Arieșiu*, publicate în »Gazeta« dela 21 Decemvre anulŭ trecutŭ și despre care amŭ susținutŭ că »Kulturegyletulŭ« vrea sĕ îmbete publiculŭ maghiarŭ cu apă rece ca sĕ capete banĭ, ni se comunică următórele: »Cele scrise de »Ellenzek« suntŭ scornuturĭ malițióse. In tóte comunele, cu escepțiune de Feldióra unde suntŭ și câțĭ-va Maghiarĭ, toțĭ locuitorii au fostŭ și suntŭ curatŭ Românĭ, și vorŭ și rĕmâné Românĭ. Décă în Dumbrău și Mahaciu suntŭ Românĭ cu nume ungurescĭ ca „Zsaladi,« »Jenei« ș. a. acestea li s'au datŭ când încă acele comune aparținéu fostului regimentŭ sĕcuescŭ, dér ei totŭ Românĭ au rĕmasŭ cu religia, moravurile și limba lorŭ. Numele li s'au fabricatŭ după calapodulŭ ungurescŭ de oficerii ungurĭ dela acelŭ regimentŭ. Ca dovadă, că în comunele amintite au fostŭ Românĭ curațĭ este faptulŭ, că este în hotarulŭ comune, Ciugudulŭ inferiorŭ pe la anulŭ 1850 s'a găsitŭ unŭ banŭ de argintŭ forte curatŭ și legibilŭ, pe care se vede *Hadrianus Augustus*, și altulŭ de aramă de sub *Constantinŭ celŭ Mare*. Aceștĭ banĭ s'au și datŭ museului gimnasiului din Blașiu. Ba în comunele amintite, afară de preoțĭ și învĕțător. și unii individĭ, carĭ au servitŭ în Vințulŭ de susŭ orĭ în Turda, nimenea nu cunósce limba celorŭ dela »Ellenzek".« — ce ḑicĭ minunăția ta din Clușiu?

—x—

Sub titlulŭ de „Magyarosodás Aradmegyében« (Maghiarisare în comitatulŭ Aradului), »Ellenzék« scrie următórele: »**Pituk Béla**, preotŭ și învĕțătorŭ gr. cat. din Berzava a făcutŭ în propunerea limbei maghiare unŭ progresŭ laudabilŭ. Invĕțăceii sĕi nu numai că sciu ceti și scrie ungauresce, dér deja începŭ a vorbi și a compune. Bravŭ preotŭ! Pe acesta de sigurŭ, că 'lŭ va anatemisa »Gazeta Transilvaniei', dér cu atâtŭ mai bucurosŭ ilŭ salută națiunea maghiară, și credemŭ că asta e mai multŭ!' — Ne prindemŭ că și aci e o comediă »Ellenzekiană« și nicĭ vorbă că bobârnaculŭ și-lŭ va primi.

—x—

*Dionisie Sterca Șuluțŭ*, jude la tribunalulŭ regescŭ din *Turda*, pentru serviciile sale pe tĕrĕmulŭ justiției a fostŭ decoratŭ de M. Sa cu crucea de cavalerŭ alŭ ordinului »Franciscŭ Iosifŭ«.

—x—

*Regele Milanŭ alŭ Serbiei*, cu ocasia călĕtoriei ce a proiectatŭ sĕ facă la *Viena*, se crede că va trece prin *Bucurescĭ*, ḑice »L'Indép. roumaine«, și va sta vre-o două ḑile în gazdă la palatulŭ regalŭ.

—x—

Redactorulŭ »Telegrafului« din *Bucurescĭ*, Z. **Arbore**, a avutŭ o convorbire cu d-nulŭ **Miatovicĭ**, delegatulŭ Serbiei la *conferința de pace*. La întrebarea d-lui Arbore, décă are d-sa speranțe marĭ în reușita conferinței, d-lŭ Miatovicĭ a rĕspunsŭ că »da«, dér totulŭ depinde dela împrejurărĭ și evenimente; mai cu sémă o mare înrîurire póte avea asupra conferinței atitudinea Greciei. Asemenea este de mare importanță atitudinea Rusiei față cu arangeamentulŭ turco-bulgarŭ. La întrebarea d-lui Arbore, décă depeșa privitóre la espulsarea d-lui Iovo Pavlovicĭ din Belgradŭ este adevĕrată, d. Miatovicĭ a rĕspunsŭ că cunósce bine pe I. Pavlovicĭ, care a trăitŭ lungŭ timpŭ în Serbia. Acestŭ domnŭ este mare patriotŭ muntenegrénŭ și fiindŭ cam esaltatŭ și entusiastŭ de caracterŭ, venì acum în Sêrbia în calitate de redactorŭ alŭ ḑiarului »Glas Czenagorca'. De sigurŭ, adaogă d. Miatovicĭ, Iova Pavlovicĭ făcu propagandă în favórea principelui de Muntenegru, pentru candidatura sa la tronulŭ sêrbŭ. Propaganda acésta, fiindŭ descoprrită, a fostŭ causa espulsărei sale. — Dér depeșa ḑice că d. Pavlovicĭ a făcutŭ visită d-lui Persiani și că este ministru alŭ Muntenegrului? — Tocmai pentru că a făcutŭ visită d-lui Persiani și în acelașŭ timpŭ face propagandă pentru candidatura principelui Nichita elŭ a pututŭ sĕ fie espulsatŭ. D-sa nu este ministrulŭ Muntenegrului, acésta este o greșélă a ḑiarului „Pester Lloyd«.

—x—

Cetimŭ în »Epoca« din Bucurescĭ: »S'a hotărîtŭ în consiliulŭ de miniștri, ca sĕ nu se rĕspundă la nicĭ o interpelare privitóre la espulsiunĭ. In casŭ, când cu tóte silințele guvernului s'ar deschide din nou discuția asupra acestei cestiunĭ, guvernulŭ are de gândŭ sĕ rĕspundă în două cuvinte, fără a intra de locŭ în discuțiă.«

—x—

Preotulŭ croatŭ **Schirmer** a **fostŭ condamnatŭ** la trei lunĭ închisóre aspră de către Tabla septemvirală din **Agramŭ**, pentru că cu ocasiunea alegerii de deputatŭ în Brod a ținutŭ poporului o cuvêntare, cam de următorulŭ cuprinsŭ: »Sĕ ne rupemŭ de Ungaria, Maghiarii suntŭ cei mai neînpăcațĭ dușmanĭ ai noștri, Maghiarii ne fură pădurile, cu banii noștri au restauratŭ Seghedinulŭ, și cu banii noștri vorŭ clădì unŭ edificiu parlamentarŭ, dările suntŭ contra legii, amploiații jupóiă ómenii« ș. a. Arestulŭ și-lŭ va face în mănăstirea Franciscanilorŭ.

—x—

*Articulii* noștri *privitorĭ la atitudinea guvernului românŭ în afacerea Ardelenilorŭ* espulsațĭ și peste totŭ a Ardelenilorŭ de aicĭ și din România, au fostŭ reproduşĭ în întregulŭ lorŭ cuprinsŭ de foile independente din România.

## Ateneulŭ din Bucurescĭ.

*Sêrbii și Bulgarii.*

Duminecă seara, 26 Ianuariu, s'au deschisŭ conferințele Ateneului din Bucurescĭ pe anulŭ 1886. In obicĭnuitulŭ discursŭ de deschidere, d. Essarcu atrĕtă situațiunea financiară a societății Ateneului. După acésta vorbì de ideile și dorințele ateneiste — fórte frumóse și binefăcĕtóre décă s'ar realisa, — și declară, că Ateneulŭ nu se ține de nicĭ unŭ partidŭ politicŭ, orĭ se ține de tóte, décă tóte ilŭ vorŭ îmbrățișa cu căldură, orĭ, naturalŭ, cu acela mai multŭ, care ilŭ va ajuta mai multŭ.

A urmatŭ apoi conferința istoricului d. Hăsdeu, *Sêrbii și Bulgarii*, pe care a mai ținut'o acum câte-va sĕptĕmânĭ, dér-îndemnatŭ de amicii și de colegii ateneiștĭ, și considerândŭ, că cestiunea n'a pierdutŭ din actualitate, mai cu sémă aḑĭ, când represintanții acestorŭ state și ai Turciei suntŭ în Bucurescĭ, ca sĕ negoțieze de paces 'a hotărîtŭ s'o mai țiĕ încă odată. Cestiunea fù divisată în trei părțĭ: 1) Cine suntŭ Bulgarii, cine Sêrbii și cine noi? 2). Cum amŭ trăitŭ noi de veacurĭ față cu dênșii? 3) Cum trebue sĕ trăimŭ acum și în viitorŭ? Adecă o cestiune etnografică, una istorică și alta politică.

In cea dintêiu arĕtă, că, după nouĕle cercetărĭ istorice, Sêrbii și Bulgarii s'au coborîtŭ unii din Boemia, alții din Lituania, așa, că cei din urmă suntŭ rude directe cu Polonii, teoriă istorică profesată de puținĭ, pentru că ea nu convine nicĭdecum politicei celei marĭ Europene; însĕ că lucrulŭ e așa, se dovedește prin asĕmănarea pronunciațiunei, adică a naturei sunetelorŭ acestorŭ popóre, căcĭ o națiune póte sĕ 'șĭ schimbe limbagiulŭ, dér celŭ nou e modificatŭ după natura pronunțărei ei, decĭ pronunția nu se schimbă. După acestea arătă cum în urma vechiului substratŭ tracicŭ, prin amestecarea diferitelorŭ popóre cu Latinii, s'a formatŭ substratulŭ românescŭ, care cuprinsese tótă peninsula balcanică, și limba Românilorŭ o vorbéu tóte popórele împĕrăției bizantine, după cum mărturisescŭ istoricii grecĭ, între carĭ și *Theophanes*; astfelŭ că după cum mai 'nainte din amesteculŭ Traco-Geților cu Romanii s'au născutŭ Românii, totŭ așa din amesteculŭ

acestorŭ din urmă cu popórele coborîte dela Ebru şi Vistula s'a formatŭ naţionalitatea Sêrbilorŭ şi Bulgarilorŭ, deci ei suntŭ nepoţii noştri directĭ.

In privirea cestiunei a doua, spuse d-lŭ Hăsdĕu cum totd'éuna Domnii noştri s'au luptatŭ ca sĕ apere pe Slavii de peste Dunăre în contra Turcilorŭ — lucru, ce se vede din cântecele poporale ale Sêrbilorŭ şi ale Bulgarilorŭ, unde numele domnilorŭ românĭ din vechime e repetatŭ de multe orĭ şi sĕrbătoritŭ, ca alŭ unorŭ *salvatorĭ* — şi apoi când n'au mai pututŭ sĕ 'i apere 'i-au primitŭ în sînulŭ ţĕrei lorŭ şi au trimisŭ darurĭ la mănăstirile de acolo. Aceste darurĭ nu se potŭ explica prin bigotismŭ, căcĭ atuncĭ ar fi datŭ şi mănăstirilorŭ din Rusia, ceea ce nu se vede, ci numai pentru menţinerea solidarităţii politice a naţiunilorŭ dunărene şi balcanice.

Pe a treia cestiune, cea mai dificilă, o deslegă d. Hasdĕu ḑicêndŭ, că înainte, când Turcii ameninţau Nordulŭ Europei — după ce cuprinseseră şi făcuseră paşalicurĭ tóte statele afară de noi — atuncĭ nordulŭ ne ajuta, ne da concursulŭ pentru că îi era interesulŭ astfelŭ, pentru că eramŭ *bulevardulŭ* nordului creştinŭ în contra sudului turcescŭ şi prin urmare avea interesŭ nordulŭ, ca noi sĕ fimŭ tarĭ. Acum când Turcia nu mai ameninţă nordulŭ şi elŭ nu se mai teme, acum când nu mai are interesŭ nordulŭ de noi, nu mai vré sĕ fimŭ tarĭ, ci din potrivă sĕ slăbimŭ; acum resultă din firea lucrurilorŭ, că posiţiunea ce trebue sĕ o avemŭ este totŭ unŭ *bulevardŭ*, însĕ contrarŭ de ce amŭ fostŭ, adecă unŭ bulevardŭ alŭ sudului slăbitŭ contra nordului contropitorŭ! Acésta dér sĕ fiă politica şi a nóstră şi a popórelorŭ balcanice, încheiă domnulŭ Hăsdĕu, ér ca devisă sĕ avemŭ totdéuna: *România fară da se!*

(»România«.)

---

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BUCURESCĬ, 13 Februariu. — Pórta a adusŭ la cale o nouă amânare a tractărilorŭ de pace, cerêndu-i lui Madjid-paşa sĕ-i comunice condiţiunile stabilite între dênsulŭ şi Geşof, avisându-lŭ totodată sĕ nu intre în nicĭ o discuţiune, până ce nu va avé părerea Porţii în acéstă privinţă. Tractările s'au sistatŭ pe timpŭ nehotărîtŭ.

LONDRA, 13 Februariu. — Privitorŭ la rocesulŭ intentatŭ de Crawford contra soţiei sale şi contra lui Charles Dilke, acela şi-a retrasŭ acusaţiunea contra lui Dilke. Dilke a fostŭ achitatŭ. Este probabilă întrarea lui în cabinetŭ. — Turburările în Leicester au continuatŭ tótă séra. Poliţia fiindŭ întărită a pututŭ sĕ împrăştiă pe tumultuanţĭ. Cu tóte astea situaţiunea e fórte seriósă. Autorităţile cerŭ trupe.

SOFIA, 13 Februariu. — Scirea „Agenţiei Havas:" *Reserviştii concediaţĭ suntŭ érăşĭ chiămaţĭ sub arme.* In faţa eventualei concentrărĭ de trupe, s'au grămăditŭ în magazine considerabile provisiunĭ.

BERLIN, 13 Februariu. — Se vorbesce cu mare hotărîre, că, în casŭ de respingere a legei contra socialiştilorŭ, se va disolva Reichstagulŭ.

## DIVERSE.

**Copii tămăduiţĭ de doctorulŭ Pasteur.** — Se scrie din New-York: La 30 Ianuariu se adunase mulţime de ómenĭ la dokul Companiei generale trans-atlantice, la sosirea vaporului »Canada«, care aducea pe copii din Newark trimişĭ la Paris pentru a urma tratamentulŭ d-lui Pasteur. Cu câtŭ plecarea fusese tristă, cu atâtŭ întórcerea era veselă. Willic Lane, Eddic Ryan, Austin Fitzgevald şi Patsy Reynolds păréu a fi metamorfosaţĭ, atâtŭ de multŭ li se îmbunĕtăţise sănĕtatea în timpulŭ călĕtoriei. Debarcândŭ se aruncară în braţele părinţilorŭ lorŭ, a cărorŭ bucurie era fără marginĭ, vĕḑêndŭ că copiii lor se întorcŭ mai bine ca nicĭ odată. Debarcândŭ, doctorulŭ Billings a rĕspunsŭ cam în aceştĭ termenĭ la cestiunile, ce i se puneau din tóte părţile: »Am făcutŭ o călĕtoriă fórte plăcută şi copiii se întorcŭ cu multŭ mai sănĕtoşĭ decâtŭ au fostŭ cândŭ au plecatŭ. Acesta este primulŭ resultatŭ alŭ d-lui Pasteur. Vorbindŭ seriosŭ, veau tóte cuvintele d'a fi mulţămiţĭ. Am fostŭ primiţĭ şi trataţĭ de d. Pasteur în modulŭ celŭ mai graţiosŭ. La întórcerea nóstră oficerii vaporului „Canada« au făcutŭ totŭ ce au pŭtutŭ pentru a trece oceanulŭ fără sĕ suferimŭ câtuşĭ de puţinŭ«. Apoi, revenindŭ la doctorulŭ Pasteur, doctorulŭ Billings s'a esprimatŭ ast-felŭ: »Este unŭ omŭ fórte cum se cuvine sub tótĕ raporturile. Câtŭ pentru resultatulŭ definitivŭ alŭ operaţiunilorŭ sale, este o neputinţă d'a ḑice încă ceva, căcĭ va trebui celŭ puţinŭ unŭ anŭ mai nainte d'a sci în modŭ absolutŭ decă metoda sa este eficace. D. Pasteur este unŭ omŭ în stare sĕ întreprindă totŭ în interesulŭ sciinţei. Este gata sĕ cheltuiască până la celŭ din urmă banŭ, a'şĭ da totŭ timpulŭ şi a'şĭ sacrifica tóte resursele pentru fericirea omenirii. Pentru ceea ce ne interesézā mai multŭ, am convingerea că copiii nu mai suntŭ în pericolŭ.« Sosindŭ la New-York, copiii au fostŭ întâmpinaţĭ de o mulţime simpatică, care i-a însoţitŭ până la casele lorŭ, unde tótă ḑiua le-a făcutŭ o adevĕrată serbare, făcêndu-le tot-felulŭ de întrebărĭ despre călĕtoria lorŭ, despre ilustrulŭ învĕţatŭ, care i-a îngrijitŭ atâtŭ de bine, şi despre şederea lorŭ la Paris. N'am puté încheia mai bine, de câtŭ resumândŭ în scurtŭ opiniunea esprimată de doctorulŭ Marionŭ, mediculŭ vaporului Canada, în privinţa d-lui Pasteur şi a copiilorŭ din New-York: »Ceea-ce este sigurŭ, a ḑisŭ d. Marion, este că copiii suntŭ multŭ mai sănĕtoşĭ acum de când au plecatŭ. Décă decĭ tratamentulŭ d-lui Pasteur nu le a făcutŭ bine, de sigurŭ nu le-a făcutŭ nicĭ unŭ rĕu. De altmintrelea, acum potŭ, graţiă ilustrului invĕţatŭ, sĕ se jóce fără témă în mijloculŭ cânilorŭ turbaţĭ. Când am părăsitŭ Parisulŭ, tótă lumea sciinţifică urma cu celŭ mai mare interesŭ admirabilele lucrărĭ ale d-lui Pasteur. Autorităţile puseră unŭ spitalŭ la disposiţiunea sea pentru a'i permite sĕ îngrijéscă pe bolnavii, carĭ veneau din tóte părţile universului. D'acum peste unŭ anŭ va fi tratatŭ peste o mie persóne şi décă cum este probabilŭ, nu va muri nicĭ una din ele de turbare d'acum până atuncĭ, inamicii şi invidioşii neobositului învĕţatŭ nu vorŭ avé de câtŭ sĕ se încline, căcĭ atuncĭ eficacitatea metodei s'ale va fi cu totulŭ demonstrată.«

***

**Amorulŭ unui nebunŭ.** — Din New-York sĕ scrie: Unŭ casŭ tragi-comicŭ şi unicŭ în felulŭ sĕu preocupă de vr'o câteva ḑile tóte societăţile. Una din familiele cele mai înalte din cartierulŭ Fifth Avenue a ţinutŭ unŭ feciorŭ de casă (valetŭ) francesŭ, care figura când sub numele Sylvani de Lanet, când sub numele Ernest Latour şi pretindea a fi unŭ conte scăpătatŭ. Gărgăunii din capŭ însĕ nu-i pré adeveriau pretenţia lui; cu tóte acestea a fostŭ unŭ feciorŭ isteţŭ şi de trébă. D-lŭ Stewart şi amabila sa fiică nicĭ că-şĭ băteaŭ capulŭ de nebuniele lui şi rideau, când elŭ pretindea a fi descendentulŭ unei familiĭ din cele mai veche din Franţa. N'aŭ avutŭ însĕ de ce sĕ ridă, pentru că şi acela, care în copilăria durmia pe perine brodate cu coróne de nobilŭ, póte sĕ fiă feciorŭ de casă bunŭ, décă voesce sĕ servéscă alesei inimei sale — şi acestŭ casŭ s'a întêmplatŭ şi cu contele Lanet-Latour. Miss Minnie Stewart, cea mai frumósă domnişóră din New-York, i-a săgetatŭ inima. Neputêndŭ ajunge în casa milionarului Stewart, elŭ s'a lăpĕdatŭ pentru câtva timpŭ de titlurile sale, şi fiindcă i s'a datu ocasiune, a întratŭ ca valetŭ de înimă la domnişóra cea frumósă. Astfelŭ vorbiaŭ unii. Alţiĭ ér, carĭ nu privescŭ viéţa omenéscă din punctulŭ de vedere idealisticŭ şi romanticŭ, susţineaŭ, că pretinsulŭ conte nu era altceva, decâtŭ unŭ simplu »french valet de chambre.« În sfêrşitŭ s'a întêmplatŭ, că frumósa Minnie s'a logoditŭ cu unŭ bancherŭ avutŭ din New-York. Contele francezŭ şi-a luatŭ rĕmasŭ bunŭ şi pe miresă a acusat'o de trădare şi a ameninţat'o, că atâtŭ pe ea, câtŭ şi pe mirele Witherbeet îi va împuşca, şi în urmă şi pe sine. Cu unŭ cuvêntŭ, până acolo a ajunsŭ cu ameninţările sale, că d-lŭ Stewart a fostŭ nevoitŭ a-lŭ dá în mâna poliţiei, care apoi l'a transportatŭ în Wards-Island. Pe când contele turba de mâniă la gratiele de ferŭ ale casei de sănĕtate, pe atuncĭ de ceealaltă parte a fluviului Hudson, în New-York, se serba o cununiă feerică. Abia că s'a re'ntorsŭ tînĕra păreche din călĕtoria întreprinsă după cununiă, şi se află, că contele de Lanet a fugitŭ din casa de sănĕtate şi mai târḑiu trimise scrisorĭ ameninţătóre familiei Stewart şi lui Witherbee. Poliţia a fostŭ avisată de acestŭ casŭ, nu a pututŭ însĕ descoperi urma nebunului; smintitulŭ, care s'a înformatŭ bine de tóte încercările duşmanilorŭ sĕi, trimise în tótă ḑiua câte o scrisóre redacţiunei „New-York Herald," în care se apĕra pe sine, ér pe duşmanii sĕi îi insulta. Étă o probă din acele scrierĭ ciudate: »Eu, conte de Lanet, sunt încă în viéţă. Sunt omŭ nobilŭ, ér nu unŭ ştrengarŭ, sunt vredniculŭ urmaşŭ alŭ familiei Lanet. Am fugitŭ din Wards-Island, ca sĕ nu morŭ ca unŭ miserabilŭ. Sciu, că Minnie mĕ iubesce din inimă şi până la mórte. Rudeniele ei însĕ o păzescŭ şi oprescŭ tóte scrisorile, ce mi-le adreséză mie. Dér eu totuşĭ trebue s'o iau, îmĭ voiu rĕsbuna.... Eu Sylvani de Lanet descindŭ din sânge nobilŭ. M'am născutŭ la 19 Maiu 1853 în castelulŭ Montressor Chasesil Argenton, lângă Cresse. Familia nóstră de o miă şi o sută de anĭ aparţine familielorŭ celorŭ mai nobile din Franţa, cu familia Orléans suntemŭ în rudeniă. Bogăţia mea pierdută mi-o voiu recâştiga, voiu întra în castelulŭ strămoşilorŭ mei şi Minnie va împărţi cu mine fericirea cea mai mare. „Cam asemenea scrisorĭ trimitea în tóte ḑilele redacţiunei »New-York Herald,« care le-a publicatŭ în rêndŭ pe tóte, producêndŭ sensaţiunea generală în tóte salónele aristocraţiei. Poliţia umbla în tóte părţile oraşului, cerceta tóte casele suspecte, încunjura casa lui Stevart. Tóte însĕ înzadarŭ. Scrisorile urmară şi mai departe, până ce în sfârşitŭ într'o séră când eşia din o casă, vecină cu casa lui Stewart, ca sĕ ducă o scrisóre la postă, fù prinsŭ şi dusŭ din nou în casa de sănĕtate din Wards-Island. În drumulŭ sĕu către casa de sănĕtate totŭ suspina şi plângêndŭ striga: »O! frumósa mea Minnie!« —

---

## BIBLIOGRAFIĂ.

*Manualŭ pentru stupăritŭ.* (Estrasŭ dintr'o invitare de prenumĕrare). Vĕḑêndŭ, că pre terenulŭ stupăritului poporulŭ nostru românŭ are trebuinţă de unŭ manualŭ corĕspunḑĕtorŭ, mĕ hotărîi sĕ lucru, pentru delăturarea lipsei simţite, şi după mai multă scrutare şi studiare a unorŭ metóde recunoscute de bune, ba chiar premiate, am compusŭ unŭ manualŭ pentru stupăritŭ, care adĭ e gata, şi în totŭ momentulŭ se póte pune sub tiparŭ. E cunoscutŭ că poporulŭ nostru mai în tóte ţinuturile locuite de dênsulŭ stupăresce, însĕ fără ceva resultatŭ mai îmbucurătorŭ. Că stupăritulŭ la noi în genere stagnéză, ca mai nainte cu seculĭ, are două cause. Causa principală este uciderea albinelorŭ. Nu este, destulŭ că li se răpesce mierea adunată cu multă ostenélă, în urmă trebue sĕ plătéscă acéstă ostenélă, spre marea daună a stuparului, cu viéţa. A doua causă totŭ asemenea de momentósă este lipsa manipulărei corespunḑĕtóre după unŭ metodŭ bunŭ. Spre vindecarea acestui rĕu este chemată inteliginţa nóstră, care iubesce acestŭ ramŭ de economie; dênsa e menită de a lăţi şi rĕspândi ceva metodŭ bunŭ, dênsa e chemată de a da direcţiunea favoritóre acestui isvorŭ de economiă producĕtorŭ, de care e lipsitŭ poporulŭ. Stupăritulŭ în genere se póte recomênda, însĕ mai deosebitŭ preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ noştri, sub a cărora conducere se află poporulŭ. Aşa credŭ, că n'ar fi lucru greu şi dejositorŭ pentru preoţi şi învĕţătorii nostri, décă pe lângă alte afacerĭ ar cultiva şi stupăritulŭ, din care işĭ potŭ face unŭ venitŭ şi care va recompensa deplinŭ ostenéla, ba ar suplini şi unele neajunsurĭ. Munţii, colinele, şesurile şi plaiurile locuite de iubitulŭ nostru poporŭ ne dau unŭ terenŭ vastŭ pentru stupăritŭ, sĕ ne folosimŭ de dênsulŭ. Manualulŭ de stupăritŭ va fi de următorulŭ cuprinsŭ:

Partea I. Despre condiţiunile stupăritului. Basa stupăritului. Despre albine în genere. Matca. Albinele. Trântorii. Despre celole. Despre viéţa şi desvoltarea albinelorŭ. Despre deosebitele specii ale albinelorŭ. Dince se pregătescŭ fagurii? De unde culegŭ albinele mierea? Morburile albinelorŭ şi vindecarea acelora. Când n'are stupulŭ matcă şi cum putemŭ sci că n'are? Cum ajutămŭ stupulŭ fără matcă? Inimicii albinelorŭ. Despre albinele răpitóre şi cunóscerea acelora. Cum se potŭ scuti stupii atacaţĭ de răpitóre? Simţibilitatea albinelorŭ.

Partea II. Despre stupăritŭ cu coşniţe simple. Stupina. Despre edificarea stupinei. Despre coşniţe în genere. Despre coşniţele simple. Despre facerea coşniţelorŭ. Cum se facŭ coşniţele din paiă? Despre grijirea stupilorŭ peste iérnă. Cum se cércă stupii? Grijirea stupilorŭ primăra. Despre nutrire. Nutrirea artificiósă séu măestrită. Despre împreunarea stupilorŭ. Egalisarea stupilorŭ. Adăparea stupilorŭ. Despre roire în genere. Afacerile înainte de roire. Afacerile la roire şi împedecarea roirei. Prinderea şi aşeḑarea roilorŭ. Despărţirea roilorŭ împreunaţĭ. Despre sporirea artificiósă a stupilorŭ. Sporirea roilorŭ în modŭ artificiosŭ. Despre crescerea mătcilorŭ reserviste. Cum se grijescŭ stupii dela carĭ dorimŭ a dobêndi numai mierea? Grijirea stupilorŭ peste véră. Grijirea stupilorŭ tómna Despre ameţirea al binelorŭ.

Partea III. Despre coşniţele artificióse séu măestrite. Coşniţele artificióse în genere. Coşniţele compuse. Coşniţele măestrite. Coşniţele trebuincióse pentru transportarea stupilorŭ la păşune mai bună. Instrumentele trebuincióse la stupăritŭ. Cum se culege mierea pentru storsŭ? Despre maşina de storsŭ miere. Cum se stórce mierea? Cum se manipuléză céra? Cum se pregătesce mierea pentru vênḑare? Despre vinderea roilorŭ. Despre veninulŭ albinelorŭ şi propolis.

Intregŭ opulŭ va sta din 7 până 9 cóle tipărite formatŭ octavŭ, în textŭ vorŭ fi 30 până 34 figurĭ séu gravurĭ. Se va tipări pe hârtiă fină şi bună. Unŭ esemplarŭ va costa 60 cr. v. a., ér pentru strĕinătate 1 leu 50 banĭ. D-nii colectanţĭ dela 10 esemplare vorŭ primi rabatulŭ îndatinatŭ. Reuniunile culturale şi economice dela esemplarele colectate în sînulŭ lorŭ vorŭ primi opulŭ c'unŭ favorŭ de 20% pentru fondulŭ societăţii.

Baia-mare, 1886.

*Ioanŭ Costinŭ,*
preotŭ gr.-cat. neo-ordinatŭ.

---



Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

**Cursulŭ la bursa de Viena**
din 12 Februariu st. n. 1886.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rentă de aurŭ 4% | 102 60 | Bonurĭ croato-slavone | 103.75 |
| Rentă de hârtiă 5% | 94 25 | Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 98.75 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 152.50 | Imprumutulŭ cu premiu ung. | 118.70 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 99.25 | Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 123.50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 113 50 | Renta de hârtiă austriacă | 84.75 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 104.70 | Renta de arg. austr. | 84.75 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104 50 | Renta de aurŭ austr. | 113 40 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104 50 | Losurile din 1860 | 140 30 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ | 104.— | Acțiunile băncei austro-ungare | 868 — |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.75 | Act. băncei de creditŭ ung. | 307.25 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104.50 | Act. băncei de creditŭ austr. | 299.50 |
| | | Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.93 |
| | | Napoleon-d'orĭ | 10.03 — |
| | | Mărcĭ 100 împ. germ. | 62 90 |
| | | Londra 10 Livres sterlinge | 126.45 |

**Bursa de Bucurescĭ.**
Cota oficială dela 30 Ianuariu, st. v. 1886.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | 89 | 90 |
| Renta rom. amort. (5%) | 93 | 94 |
| » convert. (6%) | 86 1/4 | 87 |
| Impr. oraș. Buc. (20 fr.) | —— | —— |
| Credit fonc. rural (7%) | 100 3/2 | 102 1/2 |
| » „ „ (5%) | 85 1/4 | 86 |
| » » urban (7%) | 96 1/2 | 97 1/2 |
| » » » (6%) | —— | —— |
| » » » (5%) | 81 1/2 | 82 1/2 |
| Banca națională a României | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Națională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 15.3/4 | 16 1/2 |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.00 | 2.02 |

**Cursulu pieței Brașovŭ**
din 13 Februariu st. n. 1886.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.56 | Vênd. | 8.60 |
| Argint românesc | » | 8.50 | » | 8.55 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.98 | » | 10.0[illegible] |
| Lire turcescĭ | » | 11.22 | » | 11.32 |
| Imperialĭ | » | 10.20 | » | 10.30 |
| Galbenĭ | » | 5.88 | » | 5.95 |
| Scrisurile fonc. »Albina« | » | 100.— | » | 101.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 122.1/2 | » | 123.3/4 |
| Discontulŭ | » | 7—10 % pe anŭ. | | |

*Nro. 1168, 1886.*

# Publicațiune de licitațiune minuendă.

Comisiunea municipală a comitatului Brașiovŭ în adunarea sa generală ținută în 9 Iuniu a. trecutŭ deciḑêndŭ edificarea unui spitalu militarŭ în Brașiovŭ pentru asecurarea acestei edificări preliminate cu 211.587 fl. 32 kr. a sĕ defige licitațiunea minuendă pre 3 Marțiu 1886 la 10 óre ânte de amiaḑĭ în cancelaria vice-comitelui a comitatului Brașovŭ.

Doritorii de a licită sĕ provocă a-șĭ presenta ofertulŭ cu vadiulŭ de 10.580 fl. proveduitŭ cu timbru de 50 kr. în cancelaria vice-comitelui celŭ multŭ până la 10 óre ânte de amiaḑĭ a ḑilei prefipte și anume la comisiunea de licitațiune.

Planurile, spezele preliminate și condițiunile sĕ potŭ vedea în órele oficióse în cancelaria vice-comitelui comitatului Brașovŭ.

B r a ș o v ŭ, în 1 Februariu 1886.

**Roll Gyula.**
vice-comite.

3—3



# AVISU.

Subsemnata cu onóre încunosciințéză pe p. t. p u b l i c ŭ, că amŭ predatŭ conducerea f a r m a c i e i a lui **Ferdinand Jekelius**, „L a S p e r a n ț a", d-lui **Adolf Frank**, m a g i s t r u în f a r m a c i ă care de mai multŭ timpŭ a lucratŭ în acéstă farmaciă.

Sĕ 'nțelege de sine, că schimbarea în persóna provisorului meu nu modifică întru nimicŭ felulŭ de conducere a afacerilorŭ de până acum, care are de scopŭ soliditatea și realitea în orice privință.

Cu distinsă stimă
**A. Jekelius,**
proprietara farmaciei „La Speranța",

2—3









# Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

De óre ce multe din adresele, ce domnii abonațĭ le insémnă pe cuponulŭ mandatelorŭ postale, séu că nu suntŭ destulŭ de esacte, séu că nu se potŭ bine descifra, rugămŭ pe acei D-nĭ prenumeranțĭ, a cărorŭ adresă nu ar corĕspunde, ca sĕ binevoiască a ne face câtŭ mai curêndŭ cunoscută îndreptarea dorită și a scrie adresa câtŭ sĕ póte mai lămuritŭ.

*ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS."*

Tipografia ALEXI Brașovŭ.